

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

I forbindelse med tømning af mit barndomshjem i Hjørring er jeg stødt på nogle, synes jeg selv, interessante oplysninger om bl.a. mine oldeforældre, **Jakobi og Laurids Pedersen**.

Disse informationer, blandet med mine egne erindringer, vil jeg hermed gerne dele med andre.

Jeg har læst alle Kristian Grøntveds dagbøger, og her optræder min oldefar adskillige gange.

Her fik jeg en klar fornemmelse af, at min oldefar i sin tid spillede en væsentlig rolle i lokalsamfundet i Bjergby/Mygdal.

Men det er dog først nu, efter bl.a. at have læst nogle gamle avisartikler, at det rigtigt er gået op for mig, hvad han egentlig stod for, og hvilken betydning han må have haft.

Laurids' officielle navn var Laurids Pedersen, men han var mest kendt som Laurids Dalsgaard.

Desuden blev han også kaldt Laurids Vadet (på nordjysk vil det nok lyde som "Laurids Wåe"), hvilket skyldes, at hans far stammede fra gården "Vadet" i Astrup.

Min oldefar blev født 14.12.1870 og døde 25.02.1964 - min oldemor blev født 03.10.1876 og døde 11.05.1958.

Jeg er selv født i 1956, og da min oldemor Jakobi døde i 1958, husker jeg ikke noget om hende.

Til gengæld har jeg stærke og klare erindringer om min oldefar Laurids, selv om jeg kun var 7 år gammel da han døde.

Oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Oldemor Jakobi Pedersen (Ørnbøl)

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Familie relationer

Nedenstående billede viser, hvorledes jeg er i familie med Jakobi og Laurids Pedersen.

Stående fra vestre er min mormor Risse Langbak (datter af Jakobi og Laurids Pedersen), min morbror Laurids Erik Langbak og min morfar Holger Langbak.

Siddende fra venstre er min oldemor Jakobi Pedersen, min oldefar Laurids Pedersen, lille mig i dåbskjole (døbt Mogens Qvistgaard Olesen – Olesen er senere slettet), min mor Lis Olesen (datter af Risse og Holger Langbak) samt min far Frede Qvistgaard Olesen, søn af Oktavia (Qvistgaard) og landpost Søren Olesen, tidligere Skagen Landevej 223.

Billedet er taget den 18. november 1956 i mine oldeforældres aftægtsstue hos min mormor og morfar, Skagen Landevej 268.

Barndom

Laurids blev født 14.12.1870 i Dalsgaard, Mygdal Kirkevej 146, samme år som hans far Jens Christian Pedersen havde købt gården.

Laurids voksede op på Dalsgaard sammen med sin 2 år ældre søster Bine.

Men allerede som 3-årig mistede Laurids og hans søster deres mor Christine (Larsen) og Jens Christian Pedersen blev enkemand.

4 år senere, i 1877, giftede Jens Christian Pedersen sig med Johanne Marie Jensen.

Så vidt jeg ved, fik de ingen børn sammen.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Unge dage

Jeg har set begge sognefilm flere gange og bemærket, at der tidligere var en klar indbyrdes konkurrence (og måske mistillid) mellem folk fra Bjergby og folk fra Mygdal.

Men sød musik kunne dog godt opstå på tværs af sognegrænserne.

Således blev min oldefar fra Mygdal forelsket i Jakobi Jensen fra Ørnø i Bjergby.

Det var heldigvis gensidigt, på trods af det siges, at min oldefar var pilskaldet allerede som 19-årig.

Anekdote 1:

Laurids var på frierfødde på Ørnø i Bjergby og var en vinteraften med hård frost kravlet ind igennem vinduet til Jakobi – efter vinduet jo nok var blevet åbnet indefra.

Høfligt havde han ladet sine støvler stå udenfor.

På Ørnø var der tilknyttet en ung mand, som man nok i dag ville betegne som "sent udviklet".

Han havde lugtet lunt og var bestemt ikke interesseret i, at nogen fra Mygdal sogn skulle blande sig i familien Ørnø i Bjergby.

Derfor fyldte han Laurids' støvler med vand, hvilket betød, at de var bundfrosne, da Laurids skulle hjem igen, så hjemturen måtte foregå på strømpesokker.

Anekdote 2 (Kilde: Min morbror Erik Langbak)

Jeg har hørt en anden version af samme historie, hvor den unge mand tilsyneladende ikke vidste, hvem som var inde hos Jakobi.

Så han holdt øje med vinduet, og da Laurids kravlede ud, udbrød han: "Jamen, Herre Gu', er'e bære dæ, Laurids" ?

Hvis version 2 er mere korrekt, så tyder det jo på en vis opblødning sognene imellem og måske også, at der fra en tidlig alder, var en vis respekt i Bjergby for min oldefar Laurids fra Mygdal.

Jeg foretrækker dog at tro, at anekdote 1 er den mest sandsynlige.

Anekdote 3 (Kilde: Min morbror Erik Langbak)

Den unge mand nævnt i ovenstående anekdoter hed Mikkelsen.

Han fortsatte i sine ældre dage med at have en forkærlighed for Ørnø-familien, og da min mormor og morfar købte Overgaard, Skagen Landevej 268, kom han altid indenfor, når han kom forbi.

(Min mormor var barnebarn til Ørnø).

En dag kom Mikkelsen forbi, hvor min mormor Risse for en gangs skyld ikke har hjemme.

Min morfar Holger (som stammede fra Øster Brønderslev og som Mikkelsen sikkert betegnede som "invasiv", sagde med ironi i stemmen, at Risse ikke er hjemme, og at det generelt ikke var nemt at holde styr på de her "Ørnø-tøser".

Mikkelsen gik derfor igen, men kom nogle måneder senere som sædvanligt med julegaver til familien på Overgaard.

Både til min mormor Risse, min mor Lis og min morbror Erik.

"MEN HAM DER", sagde han, og pegede på min morfar Holger, "HAJ SKA INGEN HA' !".

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Dalsgaard

Jakobi og Laurids blev gift i 1899 og overtog ved den lejlighed Laurids' barndomshjem Dalsgaard. De fik i alt 6 børn, hvoraf den yngste, Asta, døde kun 11 måneder gammel.

Stående fra venstre:

Elna

Senere gift med Herman Grønbech og havde i mange år gården Ellelund, Ellelundsvej 47 i Mygdal.
Børn: Ingen.

Johannes

Var i sine unge dage aktiv hornblæser i Bjergby Musikforening.

Fik senere en ejendom i Høgsted og blev gift med sin husholderske Maren.

Børn: Jørgen Pedersen, som var universitetsuddannet og i mange år ansat som lektor ved Svendborg Gymnasium – død 2013.

Mouritse (Risse)

Min mormor – senere gift med Holger Langbak, som stammede fra Øster Brønderslev.

Børn: Lis (min mor – død 03.10.2013) og Erik (min morbror – Skagen Landevej 268)

Gunnar

Gift med svenske Lis og boede en kort årrække i Landro, Træholtvej 192.

Flyttede senere til Avesta i Sverige, hvor han arbejdede som formand på et større landbrug med tilhørende skovbrug.

Børn: Ingen.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Siddende fra venstre:

Oldemor

Jakobi Pedersen, datter af Mouritse Nielsen og Søren Jensen, Ørnbøl.

Karen

Senere gift med Ernst Pedersen og havde i mange år Østergaard, Østergaardsvej 8 i Mygdal.

Børn: Finn Pedersen i Højrup ved Horne og Mogens Pedersen i Hjørring.

Østergaard var i øvrigt tidligere ejet af Bine og Kristen Jespersen.

Bine var søster til min oldefar Laurids og som noget temmelig usædvanligt fødte hun tvillinger ikke mindre end 3 gange.

En af tvillingerne var Thomas Jespersen (tidl. Skagen Landevej 745), som jeg husker ofte besøgte min mormor Risse (som jo var hans kusine), for at vise hende sine nyeste vers og sange.

Han ankom altid på sin knallert - og sjovt nok næsten altid lige før kaffetid.

Oldefar

Laurids Pedersen (Dalsgaard).

Tæller man sammen, fik Jakobi og Laurids 'kun' 5 børnebørn.

Mange år senere:

Fra venstre: Karen, Gunnar, Elna, Risse (min mormor) og Johannes.

Jeg mener billedet er taget i 1981, hvor Gunnar var på besøg i Danmark for sidste gang.

Gunnar er citeret for mange sjove bemærkninger, b.la. denne:

"Hvad har svenskerne, som danskerne ikke har" ???

Svar: "Nogle flinke naboer".

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Foto af Dalsgaard fra omkring 1937.

Jeg husker dette foto hang i stort format hos min mormor og morfar, og at der på flagstangen efterfølgende var blevet påmalet et flag i rødt og hvidt.

Dog med det problem, at flaget vendte den forkerte vej i forhold til vindmøllens stilling. (Det ville man være dumpet på, da jeg i sin tid var til "skolemodenheds prøve").

Avisudklip – fra omkring 1954

Jeg har fundet et avis udklip, som jeg desværre ikke kan datere præcist og ikke har kunnet finde i Nordjyskes arkiv.

I artiklen nævnes min oldefar som 83-årig, så jeg gætter på den er fra 1954.

Overskriften er "Man kan ikke saadan holde op med at være Landmand – "Og undertekst "Hos Laurids og Jakobi Dalsgaard i Mygdal".

Jeg har nedenfor lavet en afskrift af artiklen og beholdt den daværende stavemåde.

Efter en generel indledning lyder det:

Nu er det ikke Tanken, at hele det Problem, som knytter sig til Overgangen fra Dyr og Mennesker til Maskiner, skal gøres til Behandling her.

Men undgaas kan det ikke, at Tankerne strejfer disse Ting, naar man en Dag kørende ud og Syd for Mygdal bliver budt velkommen af to gamle Mennesker i et lille Hus, Laurids Dalsgaard og hans Kone, Jakobi.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

For disse to har Tilværelsen ikke været præget af let og nemt Arbejde.

Saa sent som i Efteråret tærskede han Halvdelen af den Avl, som en Plet Jord paa et Par Tønder Land kan give, med Plejl.

Han er født på Dalsgaard i Mygdal, som han og hans Kone senere ejede i en lang Aarrække, og er 83 Aar, mens hun er 77 og stammer fra Bjergby.

Fem Børn voksede op paa Gaarden, levede med i Arbejdet og fløj fra Reden.

Indenfor 3½ Aar blev de alle gift, og da Forældrene sad ene tilbage, var det pludselig, som om noget af Glæden forsvandt.

Der var blevet tomt i Stuerne og på Markerne, og en Dag kort før Jul i 1937 var Gaarden solgt.

Laurids og Jakobi flyttede ind i et lille Hus ikke langt derfra, men trivedes endnu daarligere end paa Gaarden.

For der hørte ingen Jord til Huset, og der var ingen Stald med Dyr.

Derfor blev Opholdet i det lille Hus kun af nogle Maaneders Varighed.

Tidligt på Aaret 1938 købte Dalsgaard den lille Ejendom, hvor de nu har boet i sejsten Aar. og hvor de i det smaa har fortsat Arbejdet med Jord og Dyr, som de lærte at kende og holde af som Børn.

Ja, Tiden gaar jo – jo ældre man bliver, des hurtigere.

Man faar ligesom alt for lidt udrettet, siger Laurids Dalsgaard.

- De kan dog arbejde endnu ?

- Det kan jeg, ja, selv om det selvfølgelig ikke bliver det samme som førhen.

Sidste Aar høstede jeg selv, mejede Kornet med Le, og det var endda Lejesæd alt sammen.

Og det er kun halvdelen Aar, siden vi skilte os af med Køerne.

Vi havde to Køer paa to Tønder Land - det var nok Rovdrift, men det gik da.

Saa fik jeg Gigt, og derefter var vi nødt til at sælge dem.

Jeg var ked af det, men Gigten var for voldsk - Nu er den ikke så slem mere.

- Og De holder fast ved Jorden ?

- Naboen vil gerne leje den, men jeg vil have Lov at raade over den, saa længe jeg kan.

Naar man har været Landmand al sin Tid, kan man ikke saadan pludselig holde op.

- Nej, siger Dalsgaards Kone, da vi flyttede fra Gaarden, blev du saamænd saa træt af at gaa og ingenting bestille, at du ikke var til at være tjent med.

Saa det var da godt nok, at vi fik dette her Hus.

- Savnede De Gaarden ?

- Nej, det gjorde vi ikke, siger Dalsgaard. For hvad, Børnene var væk og saa blev det for trivielt at gaa der. Men jeg var jo nok kommet til at savne den, hvis jeg ikke havde fået lidt Jord et andet Sted.

Det er nu bedst at virke, saa længe man kan. Det giver den største Tilfredshed.

Det var et haardt Kropsslid at være Landmand dengang. Men vi var glade for vort Arbejde, og mon ikke Arbejdsglæden dengang var lige saa stor som nu – maaske endda til den gode Side.

Laurids Dalsgaard har i Aarenes løb været stærkt brugt i Bestyrelser og som Formand.

I over en Snes Aar var han Vurderingsmand til Ejendomsskyld, han har siddet i Sogneraadet, i Skolekommissionen, i Menighedsrådet, i Brugsforeningens Bestyrelse (han var i øvrigt med til at stifte den i 1905) og været Formand i Mejeriet.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Sidst havde han et Hverv som Opkræver for Landboforeningen.

Hele denne Række af Tillidserhverv, og den er endda ikke fuldstændig, vidner om, at Dalsgaard har man kunnet regne med og stole paa.

Og stadig siger man i Sognet, at Dalsgaard er den Mand, der bliver set mest op til.

- Søgte De alle disse offentlige Hverv ?

- Aah, det er jo den slags, man bliver overtalt til. Og nogen skal jo gøre et stykke Arbejde, hvis ikke alting skal gaa i staa.

- Han rendte saamænd ude altid, saa jeg til sidst slet ikke troede jeg havde en Mand, siger fru Dalsgaard.

- Men nu har De ham da hjemme.

- Det har jeg. Men det var vel også på tide.

Tilfredse er de to gamle i det lille hus.

Laurids Dalsgaard siger det med disse ord:

- Vi har aldrig haft uvenner, og vi har stort set haft flinke folk hos os, mens vi endnu havde Gaarden, saa vi har ikke noget at klage over.

Og når vi stadig kan passe os selv, er alt godt.

- Humøret har da heller aldrig fejlet noget, føjer Fru Dalsgaard til.

Saa bliver der en Smule stille i Stuen, hvor den ene væg har mange billeder af Børnene og Børnebørnene.

Derefter gaar vi ud.

Dalsgaard har fundet Letøjet frem, for Græsplænen foran Stuevinderne skal slaas.

En Slaamaskine har han aldrig ejet saa lidt som en traktor.

Og Plejlen kan han stadig bruge.

På to Tønder Land dyrker han sit Korn og sit Græs endnu et Aar, paa samme maade som han i sin Ungdom dyrkede de 60 Tønder Land paa Dalsgaard.

Men rundt omkring, paa Dalsgaard, der ligger nogle Hundrede Meter fra det lille Hus, og paa alle de andre Gaarde, summer Traktoren, og den ny Tids Landmand forsætter Arbejdet, hvor andre slap.

Blot på en anden Maade.

Kommentarer til ovenstående artikel:

Det hus mine oldeforældre i kort tid boede i, efter salget af Dalsgaard, var fodermesterboligen tilhørende Ellelund, også kaldet "De gule hus", og som ikke eksisterer mere.

Huset lå et par hundrede meter vest for Ellelund.

Ellelund var på det tidspunkt ejet af deres datter og svigersøn, Elna og Herman Grønbech.

Den lille ejendom de senere købte var Skarndalvej 55, Mygdal – ikke langt fra Dalsgaard.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Billedet er taget ved Skarndalvej 55 ved mine oldeforældres guldbryllop i 1949.

90-års fødselsdag – avisartikel fra 1960

Overskrift: Gymnastikhuset blev bygget for skolelærerens penge

Undertekst: Folk skulle skønne noget bedre paa, hvor godt de har det, siger ungdommelig 90-årig fra Bjergby.

Fhv. gdr. Laurids Pedersen i Bjergby var ikke til stede, da vi ringede for at aftale et interview.

- Han er ude i laden, men jeg kan godt faa fat paa ham, sagde hans datter, fru Langbak.

- Det varer sikkert ikke så længe, inden de er færdige.

- Hvad har de travlt med ?

- De tærsker, og det er lige et arbejde, som passer ham!

Laurids Pedersen fylder 90 paa onsdag.

Da vi besøgte gaarden for at sludre med den ungdommelige gamle mand, var han lige ude ved fjerkræet.

Han befinder sig bedst, naar han kan pusle med i gaardens arbejde, og man skønner på hans tilstand.

Nogen 90-aarig ligner han ikke. Øjnene er spil levende, og han er saa aandsfrisk som en nybagt folkepensionist.

- Det eneste, det kniber med, er hørelsen, siger han. Ørerne har været brugt så meget, at de er slidt op.

Laurids Pedersen blev selvstændig landmand i forrige aarhundrede.

Da den første verdenskrig sluttede, var han midaldrende.

- Mit barndomshjem er Dalsgaard i Mygdal, fortæller han. Jeg overtog gaarden i 1899, og derefter havde jeg de gamle på aftægt i 27 aar. Min far – der var veteran fra krigen i 1864 – blev meget gammel. Det var sjældent, at folk dengang fik lov til at blive over 90.

- Og nu bliver De ogsaa 90.

- Hvis jeg lever til onsdag, saa gør jeg.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

- Jo, men De ser jo frisk og rask ud.
- Man kan aldrig vide. Det er såmænd ikke saa længe siden, en af mine stuekammerater fra soldatertiden i Aalborg fyldte 90.
- Vendsyssel Tidende skrev pænt om ham... og faa dage efter var han død. Tja.. saa'n ka' det gaa.
- Saa er De maaske bange for at komme i avisen ?
- Nej...nej...det rører ikke mig.

Megen misfornøjelse

- Det var mere anstrengende at være landmand, da De blev selvstændig ?
- Det taaler ingen sammenligning med forholdene i dag. Folk skulle skønne noget mere paa, hvor meget de tekniske hjælpemidler har aflastet for. Tag bare tre ting: traktor, selvbinder og tærskværk.
- I min tid brugte man hest, le og plejl.
- Synes De, at folk er misfornøjede ?
- Da jeg var ung, hørte man sjældent misfornøjelser.
- Det var ikke skønt at være fattig, men i det store hele var man tilfreds. Er man det i dag ?
- En af mine store oplevelser som dreng var den første gang, jeg kørte i fjedervogn. Det var lige inden jeg skulle konfirmeres, og jeg var trækkende med en ko til Hjørring.
- Paa hjemvejen kom vor nabo forbi – han kørte post fra Hjørring til Retholt.
- Det var et herligt køretøj han havde. Naar vi andre skulle afsted, maatte vi bruge "stivvognen".

Estrups 'lyseblaa'

- De kan vel huske Estrups lyseblaa gendarmer ?
- Laurids Pedersen smiler.
- Jo, jo ... de red jo over det hele. Hvorfor ved jeg ikke, men man saa tit, naar de kom til hest.
- To-tre stykker ifølge. De var ilde set. Man var rasende paa Estrup, fordi han byggede den provisoriske fæstning i København.
- Og bønderne samlede sig i riffelforeninger ?
- Den var jeg også medlem af i mange aar.
- Han finder et gammelt fotografi frem.
- Her har vi hele skyttelavet fra Bjergby-Mygdal kommune. Det er mig, der sidder til venstre – med bowlerhatten. Jo, vi var nogle vældige stadskarle.
- Hvilken slags riffel skød I med ?
- Model 1867 bagladegeværer.
- Der kunne kun være én patron i ad gangen, og først da jeg blev soldat, saa jeg rigtige magasingeværer.
- I skytteforeningen havde vi mange herlige timer. Vi konkurrerede med de omliggende byer, og enkelte gange kom vi langt omkring.
- Jeg husker bl.a. en tur til Vraa. Det var en sommerdag. Vi maatte jo op ved tre-fire tiden om morgenen og saa køre i hestevogn ind til Hjørring. Herfra tog vi med tog til Vraa. Det gik alt sammen planmæssigt, men da vi skulle hjem igen, kom vi for sent til toget, og da det var det sidste den dag – saa maatte hele skytteforeningen spadserere til Hjørring. Men sjovt var det alligevel. Vi regnede ikke saadan en lille spadseretur for noget.
- De var også med i gymnastikforeningen ?

- Det var en lærer Eskildsen, som grundlagde gymnastikken i kommunen. For egne midler byggede han omkring 1885 et gymnastikhus og indbød alle egnens unge til at deltage.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Mange kom, og jeg var selv aktiv i 13 aar. Det var meget fornøjeligt.

Haard socialpolitik

- I mange aar var De medlem af sogneraadet ?

- Jeg blev valgt ind i 1917.

- Dengang var kommunens budget ikke saa omfangsrigt ?

- Jeg husker ganske nøje, at det første budget, jeg var med til at sætte op, var paa 35.000 kr. Det ville ikke forslaa ret meget i dag.

- Hvilke udgifter var de største for kommunerne ?

- Vejene og skolerne... den sociale forsyng kostede ikke saa meget. Paa fattiggaarden maatte familierne jo arbejde for opholdet, og andre, der kom i nød, fik af hjælpe-kassen.

Mange kommuner brugte i øvrigt fiduser for at slippe for de sociale udgifter. Hvis en af de fattige tog ophold i en kommune, fik man efter nogle aars forløb forsørgerpligt over vedkommende. Loven sagde imidlertid, at hvis man hjalp den betrængte med midler fra hjælpe-kassen, kunne man slippe for denne forsørgerpligt, som saa påhvilede den kommune, hvorfra den paagældende stammede fra. Mange steder betalte man ligefrem de fattige for at forsvinde fra kommunen....

- Det var en haard socialpolitik ?

- Det blev brugt alle steder.. nej, det var ikke rart at være fattig dengang, men ellers havde vi det såmænd godt nok. Det var sjældent, man hørte nogen beklage sig.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Laurids Dalsgaard fotograferet af tidligere skoleinspektør Birch Mogensen.
Formentlig i forbindelse med Laurids' 90-års fødselsdag.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Mine egne erindringer.

Da mine oldeforældre i 1956 flyttede fra Skarndal og på aftægt hos min mormor og morfar på Skagen Landevej 268, var min oldefar 85 år gammel.

Men han havde fortsat energi og vilje til at arbejde og hjalp til på gården med det han kunne.

Enhver hjælp var da også kærkommen, idet min morfar, Holger Langbak, var syg med lunge-problemer, og som jeg husker, for det meste var sengeliggende.

Min oldefar passede bl.a. hønsene, og jeg kan stadig se for mig, at han står ved gavlen til staldbygningen, hvor der næsten altid var lidt vind, med en vaskebalje med hjemmeavlet korn.

Han tager gentagende gange en håndfuld korn op og lader det drysse langsomt tilbage i balje, så vinden kan blæse de værste avner væk.

Jeg husker også tydeligt en gang, hvor tærskværket var stillet op på loen, og hvor min oldefar (omkring 90 år gammel), stående på en skammel "lagde i", dvs. sørgede for at negene blev befriet for deres selvbinderstrikke, vendt korrekt og skilt i mindre dele, så de blev tærsket rigtigt og at tærskværket ikke kløjes i det.

Det støvede kraftigt, og det var især synligt når solen om eftermiddagen skinnede ind igennem vinduerne i laden.

Så holdt man vejret når man passerede et solfyldt område.

Jeg husker også, at der under mange af negene var en muse-rede.

De levende mus tog gårdhunden sig af, indtil den måtte kapitulere og gå ned i marken og kaste op.

Oldefar deltog også i det mere hårde arbejde på gården – her er han som omkring 90-årig i gang med at pløje det jordstykke, som ligger vest for landevejen. Gården i baggrunden til venstre er Brudehøjvej 64.

Min oldefar havde ikke en selvstændig aftægtsbolig på Skagen Landevej 268, men i stuehuset havde han sit eget soveværelse og sin egen stue.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Jeg kan huske han sov med nathue.

I stuen var der en kamin, en sofa, en lænestol, et højt skab og i midten et spisebord.

Her fik han serveret sine måltider og spiste altid alene.

Når der var fjerkræ på menuen, hvilket der ofte var, fik min oldefar serveret skroget som en slags forret, og fordi han gerne ville have det.

Så fiskede han sin lille skarpe lommekniv op af de dybe lommer i sine tykke uldne bukser, og skrabe alt resterende kød af skroget – og jeg garanterer for, at der, når han var færdig, ikke var så meget som et enkelt protein tilbage.

En anden ting jeg husker er, at han før aftensmaden ofte fik serveret et glas med kogt vand.

Så fandt han sin saltbøtte frem fra skabet og hældte salt i vandet, som han drak, når det havde kølet lidt af.

Hvad det skulle være godt for, har jeg stadig ingen anelse om ?

Oldefar holdt "Mørkning" – formentlig kun i den mørke tid af året.

Her sad han i sin lænestol en times tid inden aftensmaden uden at lyset blev tændt og måtte ikke forstyrres.

Jeg ved ikke om han bare blundede, tænkte tilbage på sit lange liv eller tænkte på sin efterhånden overskuelige fremtid – eller måske var det bare for at spare på strømmen ?

Men sundt for både krop og sjæl har det helt sikkert været, sådan bare at koble helt fra en stund.

Oldefar i sin lænestol, som han brugte når han holdt mørkning. Ved siden af er hans gamle radio, som han havde købt af min farfar, landpost Søren Olesen, der som bierhverv solgte og reparerede radioer.

Min oldefar Laurids Pedersen (Dalsgaard)

Når jeg var på besøg og på ferie hos min mormor og morfar var jeg meget sammen med min oldefar, mens han levede.

Ved hans spisebord spillede vi kortspillet "Æsel", og måske er det min oldefar, som har lært mig tallene at kende, så jeg i en tidlig alder kunne spille dette spil.

På et tidspunkt annoncerede Nationalmuseet i den lokale avis efter folk, som kunne fortælle om gamle tider og skikke og om, hvorledes man tidligere levede og arbejdede ved landbruget.

Min mormor Risse reflekterede på annoncen og skrev, at det kunne hendes gamle far da godt bidrage til.

Så Laurids begyndte at skrive til Nationalmuseet og endte efter sigende med at aflevere omkring 400 håndskrevne ark - de sidste ark kort tid før sin død.

Jeg husker tydeligt min oldefar siddende for enden af sit spisebord og skrive med sin fyldepen.

Han havde til det sidste en yderst fornem håndskrift, men hans stue var forbudt område, når han skrev.

Dels skulle han jo koncentrere sig om sine tanker, få dem formuleret og nedfældet på papir, og dels kunne man jo som barn komme til at skubbe til bordet, så fyldepenen ville slå en klat - og så var det om igen.

Efter min oldefars død modtog familien en rørende hilsen fra Nationalmuseet i form af et kondolence brev, hvori det bl.a. stod "Vi har mistet vores flittigste medarbejder".

Brevet har jeg selv set, men det er desværre endnu ikke lykkedes mig at genfinde det.

Ovenstående er gennemlæst og verificeret af min morbror Erik Langbak, som er barnebarn til Jakobi og Laurids Pedersen.

Skulle nogen have spørgsmål eller kommentarer til ovenstående fortælling, det være sig korrektioner, tilføjelser eller andre ting, så er man meget velkommen til at skrive til mig på mail: qvistgaard@has.dk

Hjørring, den 31. juli 2018

Mogens Qvistgaard

(Ældste af Jakobi og Laurids Pedersens 'kun' 4 oldebørn).